

Bijzondere rechtspraak online

Advies van het Ethisch Beraad met betrekking tot het project Oorlog voor de Rechter

29 maart 2024

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
Vertrekpunt: Openbaar en online	5
Aanvullingen ethisch beleid	6
Adviezen van het Ethisch beraad	9
BIJLAGE: Samenstelling van het Ethisch Beraad.....	12

Voorwoord

Het Ethisch Beraad is in 2023 ingesteld door het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB), één van de consortiumpartners in het project Oorlog voor de Rechter. Als doel had het Beraad om *door middel van interactie over casuïstiek te komen tot een handelingskader met betrekking tot ethische kwesties in het kader van oorlogsarchieven*. Het Beraad adviseert de organisatie die het verzoek indient over een handelingskader voor het specifieke archief.

In 2023 is het Beraad gestart en heeft het zich geconcentreerd op de vraag vanuit het consortium Oorlog voor de Rechter hoe er zorgvuldig kan worden omgegaan met het grootste oorlogsarchief van Nederland, het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR).

Het Beraad heeft hier met belangenorganisaties uitgebreid over gesproken, en is gekomen tot een advies. Dit advies is bedoeld voor het consortium Oorlog voor de Rechter. Hierbij zij opgemerkt dat binnen het Ethisch Beraad er op enkele punten geen unanimiteit is. De discussie speelt met name over de vraag of er documenten offline moeten kunnen worden gehaald (schrijnende gevallen). De tegenstelling is: het archief volledig online zonder enige restricties versus een humanitair 'ventiel' voor schrijnende gevallen. Het merendeel van het Ethisch Beraad vindt het gewenst een dergelijk 'ventiel' in te bouwen.

Het is nu aan het consortium Oorlog voor de Rechter om aan te geven of en op welke wijze met dit advies wordt omgegaan. Het Beraad zal in 2024 doorgaan met zijn beraadslagingen met betrekking tot de uitwerking van onderwerpen van dit advies en zal hierover het Consortiumberaad blijvend adviseren.

Voor wat betreft advies over andere oorlogsarchieven dan het CABR zal het Beraad pas gaan handelen na overleg met de rechtsopvolger van NOB, de Stichting WO2NET.

Lex van den Ham
Voorzitter Ethisch Beraad
Maart 2024

Inleiding

Het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) is het omvangrijkste archief over de oorlog in Nederland. Het is ook een van de meest gevoelige archieven over de oorlog. Het is het meest omvangrijke archief in absolute zin (3800 meter) en in de betekenis van de inhoud: het omvat informatie over verdachten en slachtoffers, over gebeurtenissen en locaties, over getuigenissen en bekentenissen.

Het maatschappelijk belang van dit grootste oorlogsarchief van Nederland is evident. Het biedt de basis voor het doorvertellen van 'het verhaal over de oorlog', in al zijn facetten. De Nederlandse overheid heeft zich om deze reden via de Declaration of Stockholm verbonden aan het zo toegankelijk mogelijk maken van archieven over de oorlog.

Het CABR digitaal beschikbaar stellen en doorzoekbaar maken, voor iedereen toegankelijk op een laagdrempelige wijze door het online te plaatsen, biedt ongekende mogelijkheden voor mensen om informatie te zoeken die nu nog onbekend is. Onbekend, simpelweg omdat het archief nu niet goed doorzoekbaar is doordat er maar één zoekingang is, namelijk op naam van de verdachte. Door digitale doorzoekbaarheid kun je straks op elk woord door alle documenten en dossiers zoeken op wie, wat, wanneer en waar.

Tegelijkertijd is het ook een gevoelig archief; het is opgebouwd op basis van dossiers van verdachten. Verdachten die niet allemaal veroordeeld zijn. Vaak terecht, soms volgens mensen onterecht. Zo'n 400.000 namen van verdachten zijn terug te vinden in het archief. En een veelvoud van namen van slachtoffers. Allemaal in de context van gebeurtenissen. Dat betekent dat veel nabestaanden informatie kunnen vinden over hun familie. Informatie die soms niet bekend is, waar vaak over gezwegen is. Omdat het een taboe was en vaak nog steeds is om er over te spreken. Zowel bij verdachten als bij slachtoffers.

Dit is de achtergrond van de openbaarmaking en beschikbaarstelling van het CABR. En daarom is er een Ethisch Beraad, dat zich bezighoudt met de vraag hoe zorgvuldig te handelen bij de vragen die opkomen richting de openstelling. In dit document worden de belangrijkste ethische vragen en discussies rondom de openbaarmaking en beschikbaarstelling behandeld, met de bijbehorende adviezen hoe hier mee om te gaan.

Over de juridische aspecten van het openbaar beschikbaarstellen van het CABR gaat het Ethisch Beraad niet. De juridische basis is een besluit van de minister van Justitie uit 1995, herzien in 2000. Daarop gebaseerd vervolgens een besluit van het consortium Oorlog voor de Rechter (OvdR), specifiek van de beheerder van het archief, het Nationaal Archief uit 2023.¹ Dit besluit is het vertrekpunt voor het Ethisch Beraad.

¹. De Consortiumpartners zijn: het Nationaal Archief, het Huygens Instituut, het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies en de stichting WO2NET.

Vertrekpunt: Openbaar en online

De toenmalige minister van Justitie heeft op 6 november 2000 krachtens bepalingen van de Archiefwet het CABR overgebracht van de archiefvormer het Ministerie van Justitie naar de archiefbewaarpplaats het Algemeen Rijksarchief (tegenwoordig Nationaal Archief). Bij deze overdracht in 2000 heeft de toenmalige minister van Justitie bepaald dat de openbaarheid van het CABR beperkt is. Deze beperking op de openbaarheid geldt tot 1 januari 2025, tachtig jaar na afloop van de Tweede Wereldoorlog. Deze datum is gebaseerd op basis van de geboortejaren van de betrokken verdachten. De verwachting is dat op die datum al die betrokkenen overleden zullen zijn.

In het besluit speelt het maatschappelijk belang van het archief een grote rol. Zoals aangegeven is dat belang evident. Immers, de relevantie van dit archief is enorm, en de belangstelling van gebruikers op zoek naar informatie ook. Het aantal bezoekers van het archief is momenteel meer dan 3000 per jaar. Daarmee is het CABR het meest geraadpleegde oorlogsarchief van Nederland. Hierbij speelt dat het belang van openstellen van oorlogsarchieven internationaal en nationaal wordt erkend en gestimuleerd. Het besluit beroept zich hierbij ook op overweging 158 van de AVG, waarin de Europese wetgever het belang van het geven van informatie uit archieven over de Holocaust en archieven die handelen over schending van mensenrechten benadrukt, en het voor de lidstaten mogelijk maakt een uitzonderingsregel te stellen voor holocaust- en oorlogsgelateerde archieven.

Het Consortium stelt dat openbare beschikbaarheid ook betekent digitale online beschikbaarheid. Het recht op informatie voor burgers moet niet gehinderd worden door welke fysieke belemmering dan ook; directe toegankelijkheid tot informatie betekent beschikbaarheid online. Wat blijft gelden zijn de bepalingen in de Europese privacywet AVG en de Nederlandse uitwerking daarvan in de UAVG. Daarin wordt het privacybelang van levende personen geborgd.

De privacywetgeving strekt zich uit tot gegevens van levende personen; na overlijden geldt deze wetgeving niet meer. We kunnen ervan uitgaan dat het grootste deel van de personen die in het archief voorkomen 80 jaar na dato zijn overleden. Dan rest een groep die wellicht nog in leven is. Volgens berekeningen van bureau EIFFEL, dat een steekproef uitvoerde in het CABR is dat risico klein, maar wel aanwezig. Bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens van personen, die in 2025 nog in leven kunnen zijn, komen voor in de documenten. Overigens is niet duidelijk om hoeveel en welk type persoonsgegevens het precies gaat; lang niet alle voorkomende gegevens zijn bijzonder, strafrechtelijk of gevoelig. Alleen een naam bijvoorbeeld is niet bijzonder of gevoelig.

Er zijn verschillende maatregelen mogelijk die, vooral in combinatie met elkaar, het risico op online plaatsen van gevoelige persoonsgegevens van nog levende personen zoveel mogelijk verminderen. Toegepast op het CABR zijn dit de volgende combinatie van maatregelen;

- Match de gegevens van de verdachten met digitale overlijdensgegevens, en herhaal dit regelmatig. Alle dossiers van verdachten die niet in de overlijdensregisters voorkomen, en waarvan men niet zeker weet of ze zijn overleden worden niet

openbaar. Verwijzingen in andere dossiers naar deze verdachten worden wel openbaar.

- Plaats het CABR online in een aparte webomgeving, voor iedereen toegankelijk, maar nog niet via google en andere grote zoekmachines doorzoekbaar. Maak deze laatste stap pas in 2027 (of later), na evaluatie. Geef context tijdens de raadpleging over de rechtsgang en over het type document dat de gebruiker ziet en hoe hij het moet interpreteren.
- Zorg voor adequate waarschuwingen op de website en andere presentatievormen, waardoor het de gebruiker duidelijk wordt dat hij een verantwoordelijkheid heeft voor de verdere verwerking van de persoonsgegevens.
- Zorg voor een goede klachten- en reactieprocedure, waarbij mensen snel en adequaat een luisterend oor vinden en zonodig documenten snel offline gehaald kunnen worden.

Er is besloten het archief openbaar te maken met in ieder geval deze privacybeschermende maatregelen.

Het besluit om het CABR openbaar te maken en online te plaatsen is een bestuurlijke afweging, waarbij het maatschappelijk belang zeer sterk speelt. Want het gesloten houden ter bescherming van de een betekent het onthouden van het recht op informatie voor de ander. Een afweging die de AVG ook aangeeft: hoe ga je om met de balans tussen maatschappelijk belang en privaat belang en welke zorgvuldigheid pas je toe om het private belang daarbinnen zo goed mogelijk te borgen. Daartoe zijn de hierboven genoemde maatregelen opgenomen.

Aanvullingen ethisch beleid

Ethiek gaat over de vraag: 'hoe moet ik handelen'. In het kader van beschikbaarstelling van oorlogsarchieven en specifiek het CABR komt deze vraag naar voren. Als alles openbaar wordt, hoe ga je er dan mee om? Daar spelen verschillende dilemma's: over gevoelens en zorg van nabestaanden, over interpretatievraagstukken, over de maatschappelijke perceptie en zo kunnen we door gaan.

Daarom heeft het consortium OvdR, verantwoordelijk voor het online plaatsen van het CABR, een Ethisch Beraad ingericht, dat advies geeft over de manier waarop het CABR online wordt geplaatst. Want er zijn veel dilemma's rondom publicatie van het archief. En zal een afweging gemaakt moeten worden: wat weegt zwaarder; het maatschappelijke of het private belang.

We hebben hier te maken met emoties. Emoties van nabestaanden, die de vraag stellen of je dit nu moet willen. Moet het openbaar, moet het online, moet alles openbaar? De achtergrond van deze vraag ligt in wat we hier noemen 'het taboe'. In het zwijgen van verdachten en slachtoffers van na de oorlog.

In de periode direct naar de Tweede Wereldoorlog kende Nederland nog veel antisemitisme. De weinige nog levende Joden kregen een koud onthaal. Bezittingen waren onteigend en geroofd. In hun huizen woonden vreemde mensen die niet bereid waren om bezittingen

terug te geven. Overheden gingen over tot het innen van (onroerend goed) belasting. Nog steeds komen nieuwe schandalen aan het licht, zoals recent de onbetaalde Jodentransportrekeningen van het GVB Amsterdam. Te veel Nederlanders hadden uit overtuiging of opportunisme met de nazi's meegewerkt en er voordeel uit getrokken. Onder de huidige eerste, tweede en derde generatie Joden bestaan nog veel oorlogstrauma's. En onbegrip waarom oorlogsarchieven zolang beperkt openbaar zijn gebleven. Tachtig jaar na dato wordt onvoorwaardelijke openbaarheid verwacht.

Verdachten en vooral hun nabestaanden vrezen datgene wat niet bekend is gemaakt, en waarvan men nu de angst heeft dat het boven komt. Over de geruchten die rondgaan, dat iedereen het weet, dat het opgerakeld wordt, dat het weer begint. Het ligt in de angst en de schaamte die men voelt, nog altijd.

Want in het naoorlogse Nederland was men niet geneigd genuanceerd te denken over de oorlogsperiode en bleef men denken in de tegenstelling goed en fout. Evenmin was er bereidheid om te reflecteren op de periode direct na de oorlog, hoe er omgegaan is met verdachten, hoe er een antistemming ontstond tegen het communisme, waardoor veel communistische verzetsleden en hun families werden gestigmatiseerd. Het grote zwijgen werd doorgetrokken naar een maatschappelijk zwijgen en maatschappelijk vergeten. Terwijl met name in kleine gemeenschappen de echo's van het verleden bleven klinken en gebeurtenissen werden doorverteld, met naam en toenaam, inclusief de uitsluiting en ontkenning.

Veel nabestaanden hebben hieronder geleden en hebben daardoor nog meer gezwegen. Hebben het hun kinderen en kleinkinderen maar niet verteld. En moeten die dan straks op het internet de feiten lezen?

Bij het besluit tot openbaarheid en online plaatsen is deze context wel degelijk meegenomen. Daarom is het Ethisch Beraad ingesteld. Voorafgaand hieraan is onderzoek gedaan naar de opinies van nabestaanden van verdachten over het openbaar maken en online plaatsen. Hieruit bleek dat de meningen verdeeld zijn. Een deel vindt het prima, een deel heeft er moeite mee. Duidelijk is dat vooral de oudere generatie, die zelf het meest onder het oorlogsverleden van hun familie heeft geleden na de oorlog, er het meeste moeite mee heeft.²

Belangrijk in dit verband is, dat het de overtuiging van het consortium OvdR is, dat er ook een positieve kant aan openbaarheid en online plaatsing is. Namelijk dat door dit te doen er een discussie komt. Een discussie die in de wetenschap al lang wordt gevoerd, sinds de oproep van professor Blom in zijn oratie *In de ban van goed en fout* uit 1983. Deze discussie heeft echter in de maatschappij als geheel ontbroken. Toch past deze discussie in de herinneringscultuur van Nederland, waar het aspect 'collaboratie' te lang niet in opgenomen is.

En die discussie kan leiden tot emoties. Dat we 80 jaar na de oorlog ons bewust kunnen worden dat er in de hectiek en chaos van het moment, in de emoties van een onzekere tijd,

² Zie *Beladen archieven online*, 2022, <https://www.oorlogsbronnen.nl/nieuws/project-collaborateurs-online>

er kinderen zijn geweest die onder stigmatisering, uitsluiting en pesterijen geleden hebben, hun hele leven lang, terwijl zij er geen schuld aan hadden. Dat er nu nabestaanden zijn die moeten dealen met het verleden van hun familie, door alle lagen van de bevolking heen. Tot en met de koning die zich moet verhouden tot een 'foute' opa.

Openbaarheid, bespreekbaar maken kan ook bevrijdend werken. Het voorbeeld van de openstelling van de slavernij-archieven maakt duidelijk hoeveel impact het kan hebben op nabestaanden, hoe goed het werkt om te weten, en om niet verborgen te houden.

Het beraad richt zich dan met name op de gevoelens die bij nabestaanden kunnen ontstaan bij het openbaar maken en online stellen van het archief. Ook kijkt het beraad breder naar de maatschappelijke impact die ontstaat wanneer 30 miljoen scans over vervolging, verzet en verraad voor een groot publiek beschikbaar komt. De focus ligt bij het Ethisch Beraad steeds op de vraag: wat doet dit voor het individu.

Kernwoord bij de strategie is: zorgvuldigheid. Zorgvuldigheid naar degenen die genoemd worden in het archief, zorgvuldigheid naar nabestaanden, zorgvuldigheid in de perceptie van de gebruikers.

Het beraad kan voorstellen doen om de zorgvuldigheid te waarborgen. Maar zal zich ook moeten laten leiden door de haalbaarheid. Want we spreken over 30 miljoen scans. Handmatig dingen toevoegen of weghalen is daarom niet mogelijk. Alles zal via algoritmes in de scans moeten worden aangebracht. Dat geeft een beperking.

1. Wanneer mensen nog in leven zijn en hun naam inclusief bijzondere persoonsgegevens online zien vermeld, zorg dan dat zij die pagina waarop zij genoemd worden offline kunnen laten zetten.

Het is evident dat er namen van mensen, die nog in leven zijn voorkomen in het archief. In het geval van verdachten van wie een eigen dossier in het archief zit, kan dit worden gecheckt via het register van overledenen. In het geval van namen van kinderen, zowel van verdachten als van slachtoffers is dit niet te checken. We weten immers niet wie het zijn, en vaak staat er geen geboortedatum/plaats bij. Daarbij komt de vraag of het altijd gaat om bijzondere persoonsgegevens.

Het Ethisch Beraad adviseert het Nationaal Archief (NA) om online te communiceren hoe nog levende personen gemotiveerd bezwaar kunnen maken tegen online zichtbaarheid op grond van de AVG (nog levend persoon, herleidbaar en bijzondere persoonsgegevens). Dit conform de huidige procedures van het NA.

2. Zorg voor voldoende context in de online documenten.

Het CABR is een gerechtelijk archief. Om het te kunnen begrijpen is juridische kennis over de rechtsgang en begrippen noodzakelijk. Dat geldt ook voor de inhoud van de documenten; waar werd iemand nu eigenlijk van verdacht? Belangrijk is dat mensen, die niet bekend zijn met het archief en/of niet bekend zijn met de materie, geholpen worden het archief en de individuele documenten te begrijpen, zodat zij de informatie daarna zelf kunnen interpreteren. Context en duiding van het archief en de documenten zijn hierbij de belangrijkste begrippen, zonder interpretatie mee te geven.

NB: Naast de context die in de website en in de documenten zelf wordt gegeven zal er ook aanvullende context worden verzorgd. Dit door de zogenaamde 'longreads' van het NIOD, die op verschillende plekken worden gepubliceerd. Hierin worden verschillende onderwerpen behandeld.

Het Ethisch Beraad adviseert om de website zo in te richten, dat gebruikers geholpen worden hun weg te vinden in de documenten en begrijpen over welke stap van de rechtsgang een document gaat.

Het Ethisch Beraad adviseert om de inhoudelijke context in 'longreads' goed te verbinden met het project.

3. Voer een adequaat en gefaseerd open databeleid.

Een van de zorgen bij nabestaanden is dat kwaadwillende hackers vreemde dingen gaan doen met de data. Het advies van het beraad is om een open databeleid te voeren waarbij er gefaseerd wordt omgegaan met de verstrekking van open data. Dit om eerst de reacties af te wachten van online plaatsing.

- Hierbij is nu het voorstel om nog niet alles als open data te publiceren, maar dit pas na 2027 te doen.
- Het voorstel is tevens om het nog niet direct via zoekmachines als google te laten vinden. Dus: wel direct zoeken binnen de website, nog niet via google.
- Tegelijkertijd: het plaatsen van disclaimers om te zorgen dat mensen prudent omgaan met verwerking van de gegevens

- Het valt te verwachten dat gebruikers via verschillende routes (zoals google) bij documenten uit het online archief terecht zullen komen. Het NA wordt gevraagd om (technische) maatregelen te onderzoeken die het mogelijk maken dat de toelichting (context) maximaal zichtbaar blijft. Bij voorkeur passeert elke (nieuwe) gebruiker de CABR-landingspagina per persoon.

Het Ethisch Beraad adviseert om een duidelijk open data beleid te formuleren, met een gefaseerde aanpak.

4. Onderzoek of bepaalde issues automatisch uit de documenten kunnen worden gehaald en offline kunnen worden gezet.

Moet alles online? Kunnen we gevoelige zaken er niet bij voorbaat uithalen? Dat je ze wel openbaar maakt, maar niet online plaatst. Bij de casuïstiek komt steeds aan de orde in hoeverre iets een generiek issue is of specifiek, en in hoeverre het haalbaar is om dit via de techniek tevoorschijn te halen en eventueel offline te houden.

Voorbeelden zijn geboortekaartjes van zogenaamde ‘moffenmeiden’ en medische dossiers.

Het Ethisch Beraad adviseert te onderzoeken of er automatisch gevoelige teksten kunnen worden herkend.³

5. Zorg voor een goed informatiepunt waar mensen terecht kunnen voor vragen.

Wanneer informatie uit het CABR openbaar is en online staat, zullen gebruikers vragen hebben, en zullen ze ergens terecht moeten kunnen. De aard van de vragen zal heel verschillend zijn, variërend van inhoudelijke vragen, persoonlijke observaties of willen praten met iemand over wat men heeft gelezen. Het is aan te bevelen dat mensen met hun vragen terecht kunnen bij professionals, zowel inhoudelijk als bij psychische hulpverlening wanneer dat nodig is.

Het Ethisch Beraad adviseert om een goed informatiepunt in te richten met doorverwijsmogelijkheden en dit helder te communiceren, zodat voor alle gebruikers duidelijk is bij welke instantie men met zijn vragen terecht kan.

6. Entameer en geef voeding aan een maatschappelijk debat.

Veel gevoelens van nabestaanden zelf komen voort uit het ‘zwijgen’. Dit zwijgen komt voor bij families van slachtoffers en van verdachten/daders. Over het onderwerp collaboratie is sinds de oproep van professor Blom uit 1983 - in zijn oratie *In de ban van goed en fout* - onderzoek gedaan, dat heeft geleid tot een genuanceerder beeld. Maar het onderwerp is nauwelijks deel van de publieke presentaties over de Tweede Wereldoorlog, tentoonstellingen, educatie. Daardoor is er bij een groot deel van de samenleving die meer op afstand staat van de oorlog geen volledig beeld. In die context kan een openbaarstelling en online plaatsing van het CABR leiden tot misinterpretatie. Hoe kunnen we een goed debat voeren zonder dat dit leidt tot

³ Het Centraal Joods Overleg (CJO) stelt, dat een overheidsinstelling zich verre moet houden van censuur. Het is niet aan NA om een oordeel te vellen over eventuele gevoeligheid van informatie in een oorlogsarchief. NA dient zich vanzelfsprekend aan de Archiefwet en AVG te houden. Echter, binnen de wettelijke mogelijkheden te streven naar maximale openbaarheid, ook online. Het oordeel is aan de bezoeker. De context geeft toelichting. Als NA al meent wel ruimte te kunnen nemen om censuur toe te passen, dan kan ze dit niet neerleggen bij een algoritme.

ophef aan de ene kant en verwijten van nivellering aan de andere kant? Want daar zit ook een dilemma: teveel nuancering kan leiden tot het verwijt van goedpraten. Tevens is er het dilemma van de kleine dorpen. Bij nabestaanden van verdachten leeft de angst dat met name in kleine dorpen de openstelling en online plaatsing van het CABR zal leiden tot een nieuwe discussie en oprakelen van 'oud zeer'.

Het beraad adviseert om binnen het project ruimte te maken om het maatschappelijke debat te entameren en waar nodig te voeden, met bijzondere aandacht voor kleine gemeenschappen.

7. Richt een procedure in voor schrijnende gevallen

De vraag die steeds weer zal opspelen is: hoe verhoudt zich het maatschappelijke ten opzichte van het persoonlijke belang? Als er documenten zijn met een hoog privaat karakter, is er dan een mogelijkheid om deze niet online te laten zien? Er kunnen schrijnende gevallen zijn, waarbij het bij hoge uitzondering vanuit humanitair oogpunt niet wenselijk is bepaalde documenten online te tonen. Richt een 'ventiefunctie' in voor dergelijke gevallen, dus gevallen waar geen juridische grond is om iets offline te zetten of te houden.

Het beraad adviseert om een procedure in te richten die zich richt op schrijnende gevallen.⁴

8. Zorg dat mensen een loket kunnen bereiken wanneer zij klachten hebben over onterechte behandeling binnen het systeem van bijzondere rechtspleging

Het beraad is zich ervan bewust dat er ook vragen zullen komen over het systeem van de bijzondere rechtspleging zelf: in hoeverre was het systeem rechtvaardig en eerlijk? Ook zullen er vragen komen over veroordelingen waarvan men nu kan vinden dat deze onterecht waren; de eis tot rechtsherstel. Deze onderwerpen vallen niet onder de verantwoordelijkheid van het NA en ook niet binnen het bereik van het project. Hiertoe zal men zich moeten wenden tot de Nederlandse staat. Maar dan moet er wel duidelijk een plek zijn waartoe men zich kan adresseren.

Het beraad adviseert het consortium Oorlog voor de Rechter om bij de Nederlandse staat aan te dringen een loket te openen waar mensen met hun vragen en opmerkingen over mogelijk rechtsherstel naar toe kunnen.

⁴. Het CJO stelt hierbij, dat in de huidige praktijk het NA al documenten offline plaatst. Dit komt zeer sporadisch voor en is niet in een formele procedure vastgelegd. *Het NA dient de verantwoordelijkheid bij zichzelf te houden en mag dit niet extern beleggen, zoals bij een commissie. Het NA wordt verzocht om het Ethisch Beraad periodiek vertrouwelijk te informeren over de ingediende verzoeken en de genomen besluiten. Zodoende kunnen het NA en het Ethisch Beraad met elkaar leren en mogelijk in de loop van de tijd groeien naar consensus over criteria.*

BIJLAGE: Samenstelling van het Ethisch Beraad

Voorzitter:

Lex van den Ham, voormalig DG bij ministerie VWS en voormalig lid van het Comité 4 en 5 mei

Kerngroep:

Yael de Haan, lector Kwaliteitsjournalistiek in Digitale Transitie aan de Hogeschool Utrecht en bijzonder hoogleraar Lokale Publieke Omroep aan de Rijksuniversiteit van Groningen

Hannie Kool-Blokland, directeur Zeeuws Archief

Ad van Liempt, oud-journalist en schrijver, gespecialiseerd in de Tweede Wereldoorlog

Vincent Robijn, directeur van Collectie Overijssel

Adviseur:

Puck Huitsing, programmadirecteur van Oorlog voor de Rechter

Toehoorders:

Tom Desmet, directeur Archieven en Innovatie van het Nationaal Archief

Tessa Free, coördinator communicatie van Oorlog voor de Rechter

Secretaris:

Marianne Loef

Namens de Stichting Werkgroep Herkenning (SWH):

Jeroen Saris, voorzitter

Herman Schouten, penningmeester

Frans ten Veen, bestuurslid

Namens het Centraal Orgaan Voormalig Verzet en Slachtoffers (COVVS):

Dik de Boef, voorzitter

Henk Mreijen, bestuurslid

Marjolein de Loos, bestuurslid

Namens het Centraal Joods Overleg (CJO):

Tom Bouws

Mirjam Moses

Margo Weerts, directeur van het Joods Maatschappelijk Werk